

Ülikooli vilistlased tööturul - 2004. aasta lõpetanute küsitlustulemuste põhjal

Lühendatud kokkuvõte (täielik aruanne saadaval teaduskondades ja üliõpilaste karjääriteenistuses)

Küsitlusega seotud isikud:

Kadrin Kergand, karjääri- ja psühholoogilise nõustamise talituse peaspetsialist
e-post Kadrin.Kergand@ut.ee
Küsitluse ettevalmistamine, ankeedi koostamine, läbiviimine, analüüs, kokkuvõte

Margit Tago, karjääri- ja psühholoogilise nõustamise talituse spetsialist
e-post Margit.Tago@ut.ee
Küsitluse korraldamine, vabade vastuste kvalitatiivne analüüs.

Rein Murakas, sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika osakonna juhataja
e-post Rein.Murakas@ut.ee
Konsultant ankeedi koostamisel

Sisukord

- [1. Põhitulemused](#)
- [2. Sissejuhatus](#)
 - [2.1 Küsitluse eesmärk](#)
 - [2.2 Küsitluse läbiviimine](#)
- [3. Ülevaade küsitletutest](#)
 - [3.1 Sugu, teaduskond ja lõpetatud õppeaste](#)
 - [3.2 Ülikooli astumise aasta](#)
- [4. Lõpetanute põhitegevused](#)
 - [4.1 Lõpetanute põhitegevused küsitluse läbiviimise ajal](#)
- [5. Õpingute jätkamine](#)
 - [5.1 Õppeasutus ja õppeaste](#)
 - [5.2 Õpinguteaegne praktika ja töötamine](#)
- [6. Töötamine peale ülikooli lõpetamist](#)
 - [6.1 Töö seos õpitud erialaga](#)
 - [6.2 Tööandja valdkond](#)
 - [6.3 Töökoormus](#)
 - [6.4 Tööandja tegevusvaldkond](#)
 - [6.5 Ametialane positsioon](#)
 - [6.6 Lõpetanute palgad](#)
 - [6.7 Lõpetanute töö asukoht](#)
 - [6.8 Omandatud hariduse/kvalifikatsiooni vastavus tööle](#)
 - [6.9 Tööotsimise meetodid ning praeguse töö saamist mõjutavad faktorid](#)
- [7. Lõpetanute hinnangud õppetööle](#)

- [7.1 Hinnangud õppetöö erinevatele aspektidele](#)
- [7.2 Stuudiumi mõju oskuste ja võimete \(pädevuste\) kujunemisele](#)
- [8. Arvamustekstide kvalitatiivne analüüs](#)
- [9. Kokkuvõte](#)

1. Põhitulemused

- Põhiõppe lõpetanutest pooled peavad oma õpingutejärgseks põhitegevuseks töötamist, töötab ja õpib 27% lõpetanutest
- Põhiõppe lõpetanutest 1,4% olid ligikaudu kuus kuud peale lõpetamist töötud
- Need, kes jätkavad õpinguid, teevad seda enamasti (85%) Tartu Ülikoolis
- Välismaal jätkab õpinguid 4% vastanutest
- 37% lõpetanutest on käinud õpingute ajal tööl
- Lõpetanute omandatud haridus on enamasti (85%) seotud selle tööga, mida nad teevad, kusjuures 61%-l on töö tihedalt erialaga seotud ning 24%-l osaliselt erialaga seotud
- Põhilised valdkonnad, kus lõpetanud tööd leiavad on haridus, kultuur ja sport; tervishoid, sotsiaaltöö ning riigi- ja haldusaparaat
- Suurem osa (67%) lõpetanutest töötab tippspetsialistidena
- Töökoht asub enamasti Tartumaal (Tartus) või Harjumaal (Tallinnas)
- Tööotsimiseks kasutatakse kõige rohkem Interneti ja infostende
- Töösaamist mõjutab vastanute arvates kõige enam eriala, isiksuseomadused, olulised on ka võõrkeelte- ning arvutioskus
- Pärast pooleaastast töökogemust anti parimad hinnangud (keskmine 3,9 viieballilisel skaalal) eriala õpetamise tasemele ning seminari- ja lõputööde juhendamisele (keskmine 3,8)
- Õpingud ülikoolis on mõjutanud kõige enam teoreetiliste teadmiste omandamist (keskmine 4,3) ning arendanud enesetäiendamise oskust ja suurendanud edasiõppimise motivatsiooni (3,9)

2. Sissejuhatus

2.1 Küsitluse eesmärk

Lõpetanute küsitluse eesmärk oli saada ülevaade lõpetanute lõpetamisjärgsest tegevusest, õpingute jätkumisest, tööst ning hinnangutest ülikooli õpingutele pärast mõningast töökogemust. Küsitluses käsitleti kolme põhilist valdkonda: õpingute jätkumine, õpingutejärgne töötamine ja hinnangud haridusele.

2.2 Küsitluse läbiviimine

Ankeedid saadeti kõigile 2004. aasta põhiõppe, õpetajakoolituse ja magistriõppe lõpetanutele posti teel. Andmed lõpetanute kohta saadi õppe- ja üliõpilasosakonnast, aadressinfo kontrollis AS Andmevara. Küsitluslehed olid nummerdatud ning mittevastanutele saadeti kolme nädala möödudes meeldetuletus. Ankeeti oli võimalik täita ka üliõpilaste karjääritalituse koduleheküljel, selleks pidid vastajad kasutama postiteel saadetud parooli (niimoodi püüti välistada valimisse mittekuulujate vastused). Küsitlus toimus ca pool aastat peale ülikooli lõpetamist 15. novembrist kuni 31. detsembrini. 2004.

3. Ülevaade küsitlute test

3.1 Sugu, teaduskond ja lõpetatud õppeaste

Küsitleti 2004. aastal diplomi-, bakalaureuse ja magistriõppe päevase õppevormi vilistlasi. Lõpetamiseperioodina käsitletakse ajavahemikku 1. jaanuar 2004 kuni 12. oktoober 2004. Väljasaadetud 1742 ankeedist laekus tagasi 917 vastust ehk 53% ankeetidest. Ligikaudu sada inimest ei saanud valede aadresside tõttu ankeeti kätte ning seetõttu polnud neil võimalik ka vastata. Ankeedi potentsiaalsetest kättesaanutest oli vastamisprotsent 56.

Õppeaste	Mehed		Naised		Kokku	
	küsitletud	vastanud	küsitletud	vastanud	küsitletud	vastanud
Põhiõpe						
ARV	321	141	1036	544	1357	685
%	23,7	20,6	76,3	79,4	77,9	77,3
Magistriõpe						
ARV	98	48	193	128	291	176
%	33,7	27,3	66,3	72,7	16,7	19,8
Õpetaja-koolitus						
ARV	12	3	82	23	94	26
%	12,8	11,5	87,2	88,5	5,4	2,9
Kokku						
ARV	431	192	1311	695	1742	887
%	24,7	21,6	75,3	78,4	100	100

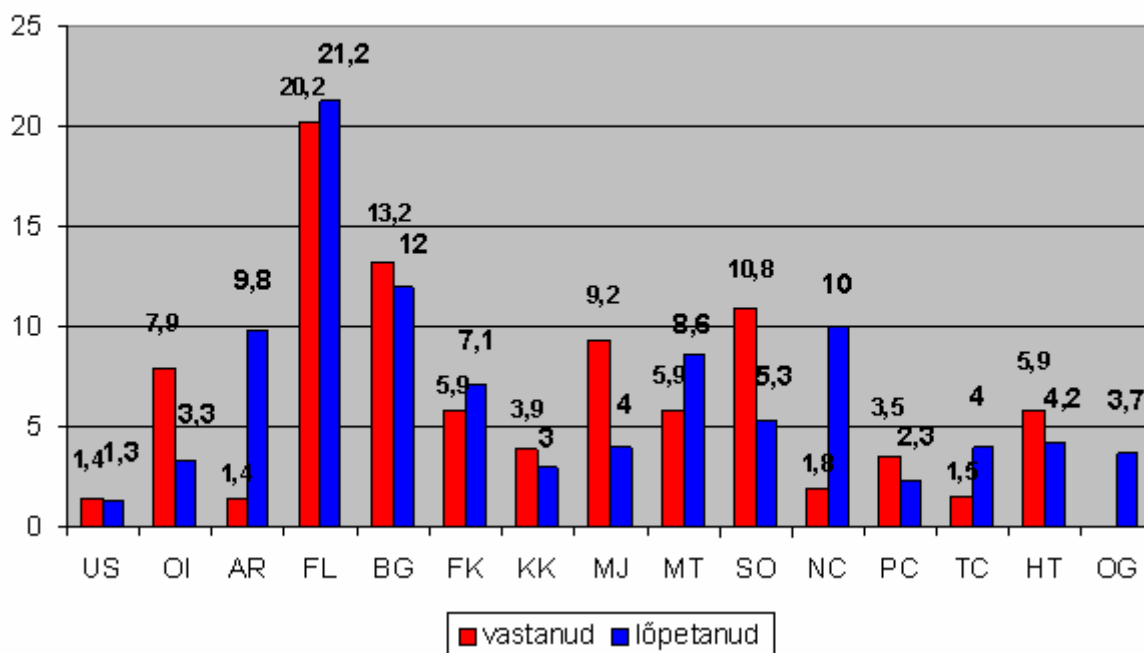
Tabel 1. Küsitluse kaasatud ja vastanud lõpetanute jaotus soo ja õppeastmete lõikes. [\[1\]](#)

Küsitletavad olid suuremalt jaolt põhiõppe lõpetanud (77,9%), magistriõppe lõpetanuid oli 16,7% ning õpetajakoolituse lõpetanuid 5,4% uuritavast kogumist (tabel 1).

Vastajad jagunesid soo ja õppeastmete lõikes sarnaselt kõikide küsitlusesse kaasatud lõpetanutega: põhiõpe 77,3%, magistriõpe 19,8 % ning õpetajakoolitus 2,9% (tabel 1).

Tagasiside laekumine teaduskondade kaupa on mõnevõrra ootamatu võrreldes eelmiste aastatega. Selgelt eristuvad mõned teaduskonnad/kolledžid oma vastamise aktiivsuse või siis mitteaktiivsuse poolest. Kõige vähem ankeete laekus tagasi Narva kolledži ja arstiteaduskonna lõpetanutele. Usinamad vastajad olid õigus-, majandus- ja sotsiaalteaduskonna lõpetanud (joonis 1). Kuna Narva kolledž ise viis läbi analoogilist küsitlust, siis ilmselt ei ole lõpetanud motiveeritud mitmele küsimustikule vastamisest.

Vastanute ja lõpetanute suhe teaduskondade/kolledžite lõikes %

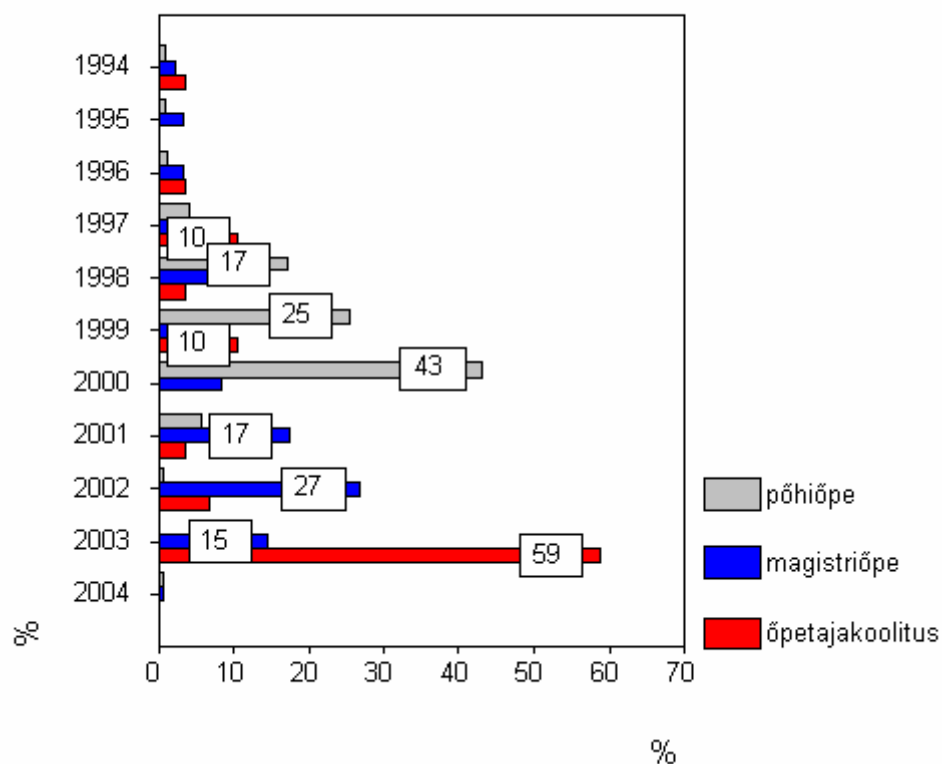
Joonis 1. Lõpetanud ja vastanud teaduskondade ja kolledžite lõikes.

Vastanute õppeastmete määratlemisel on lähtutud ankeedi vastustest. Need vastanud, kes lõpetasid korraga diplomi- ja bakalaureuseõppe vaadeldakse edaspidises analüüsis koos põhiõppe lõpetanutega ning bakalaureuse- ja magistriõppe üheaegselt lõpetanud käsitletakse magistriõppe lõpetanutena.

3.2 Ülikooli astumise aasta

Jooniselt 2 on näha põhilised õppimaasumise aastad. Erandid, nagu sisseastumise aasta 1990, 1991 jne, joonisel ei kajastu, sest vastanuid oli üksikuid. Enamus põhiõppe lõpetanutest alustas õppimist aastatel 1998 - 2000. Suurem varieeruvus õppimaasumise aja suhtes on magistriõppe lõpetanute hulgas. Õpetajakoolituse lõpetanutest rohkem kui pooled alustasid õpinguid 2003. aastal, ülejäänud on alustanud õpinguid varem. Nominaalajaga (1a õpetajakoolituses, 2 a magistriõppes ja 4a bakalaureuseõppes) või sellest kiiremini lõpetasid 59% õpetajakoolituse, 50% bakalaureuseõppe ja 43% magistriõppe tudengitest. Nominaalaja pluss ühe aastaga jõuavad lõpetamiseni ca 60% magistrantuuri lõpetajatest ja 75% põhiõppe lõpetajatest.

Ülikooli õppima asumise aasta

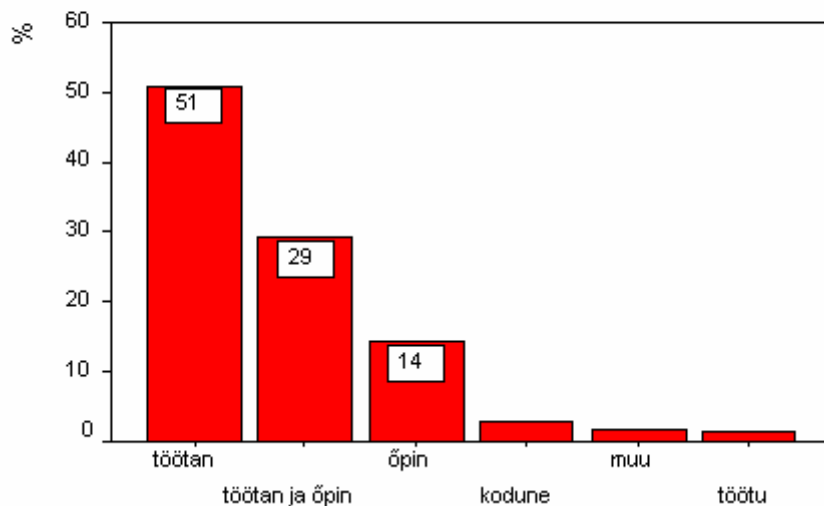
Joonis 2. Ülikooli õppima asumise aasta.

4. Lõpetanute põhitegevused

4.1 Lõpetanute põhitegevused küsitluse läbiviimise ajal

Vastanute põhilised
tegevusvaldkonnad küsitluse ajal

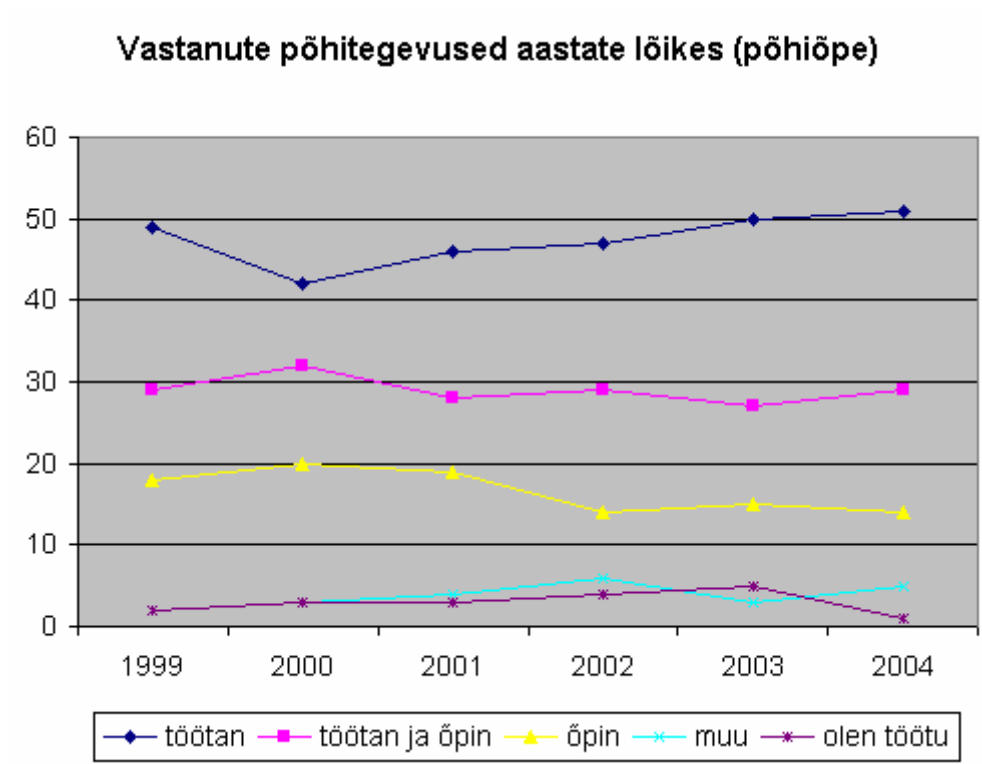
(põhiope)

Joonis 3. Vastanute põhilised tegevusvaldkonnad.

Põhiõppe lõpetanute poolt märkisid oma põhiliseks tegevuseks töötamise. Kui arvestada juurde veel need vastajad, kes õppisid ja töötasid üheaegselt, siis tööga on hõivatud suur enamus (78%) vastanutest. Õpinguid jätkas 42% vastanutest. Suurim muutus võrreldes eelmiste aastate küsitlustulemustega on toimunud töötute hulgas. Töötute lõpetanute hulk on langenud eelmise aastaga võrreldes rohkem kui 3% - ulatudes 1,4% vastanutest.

Muu tegevuse all nimetati järgmisi tegevusi: Eesti Kaitseväes ajateenija, erapraktik ja otsin tööd, kodune (ilma lapsega), käin kursustel, lapsega kodus ja õpin, olen välismaal ning otsin seal tööd, rajan oma firmat, teen lepingute alusel tõlketöid, reisin, töötan kodus ja olen lapsega kodus.

Joonis 4. Lõpetanute põhitegevused aastate lõikes.

Eelmise aastaga võrreldes jääb silma töötute hulga vähenemine, samuti on suurenenud nende hulk, kelle põhitegevus ei ole seotud õppimise ega töötamisega (joonisel "muu"). Enamasti oli nende vastajate näol tegemist koduste inimestega või ajateenistuses viibijatega, kuid esmakordselt (mujal maailmas on see väga levinud) oli meie uuringus vastajaid, kes läksid peale lõpetamist reisima (joonis 4).

5. Õpingute jätkamine

5.1 Õppeasutus ja õppeaste

Ligi pooled (vt põhitegevused, joonis 3) jätkavad õpinguid. Vastajatel paluti kirjutada, millises õppeasutuses ja millises vormis nad seda teevad. Enamasti (85%) jätkatakse õpinguid Tartu Ülikoolis, 5% jätkab õpinguid Tallinna Pedagoogikaülikoolis ning Tallinna Tehnikaülikoolis (2%). Muu koolina Eestis nimetati Audentese Ülikooli, Eesti

Humanitaarinstituuti, Eesti Kunstiakadeemiat, Eesti Kõrgemat Kommertsikooli, Eesti Muusikaakadeemiat, Sisekaitseakadeemiat, Tallinna Meditsiinkooli, Türi Tehnika- ja Majanduskool. Väliskõrgkoolidena nimetati järgmisi koole: Baseli Ülikool, Bergeni ülikool, Freiburgi ülikool, Helsingi ülikool, Tampere ülikool, Uppsala ülikool, Lübecki ülikool, St Andrews'i ülikool (tabel 2). Välismaal õppijate puhul on suur tõenäosus, et nendeni küsitlusankeet lihtsalt ei jõua ning seetõttu jäävad nad küsitlusest üldse välja.

Õpingute jätkamine õppeasutuste lõikes

	ARV	%
TÜ	339	85
TPÜ	21	5
muu kool Eestis	15	4
muu kool välismaal	14	3
TTÜ	7	2
EPMÜ	3	1
Kokku	399	100

Tabel 2. Õpingute jätkamine õppeasutuste lõikes.

5.2 Õpinguteaegne praktika ja töötamine

Tööandjate seisukohalt on töökogemus üks olulisemaid värbamise kriteeriume, samuti võib õpingute aegne töötamine mõjutada õpingute tulemusi või õpingute pikkust. Käesolevas uuringus küsiti lõpetanutelt, kas nad õpingute ajal töötasid ning kas nad on käinud praktikal (tabel 3).

Kõiki vastanuid koos käsitledes ilmneb, et 37% töötas õpingute ajal. Õppeastmeti eraldi vaadeldes ilmneb, et kõige usinamalt töötavad õpingute ajal arsti-, hambaarsti- ning proviisoriõppe lõpetanud.

	Kas te käisite praktikal?				Kas te töötasite õpingute ajal?			
	jah		ei		jah		ei	
	ARV	%	ARV	%	ARV	%	ARV	%
põhiõpe	342	55%	276	44,7%	243	39%	243	61%
magistriõpe	40	23%	136	77,3%	48	27%	48	73%
õpetajakoolitus	28	100%			9	32%	9	68%
arsti-, hambaarsti- proviisoriõpe	71	97%	2	2,7%	31	42%	31	58%

Tabel 3. Õpingute aegne praktika ja töötamine õppeastmete lõikes.

[2]

Õpetajakoolituse ning arsti-, hambaarsti ning proviisoriõppe lõpetanud on pea kõik käinud praktikal. Kuna see on üks õppekava osa, siis on tulemus ka ootuspärane. Magistriõpingute ajal on praktikal käinud 23% vastanutest. Põhiõppe lõpetanutest käisid praktikal rohkem kui pooled (tabel 3).

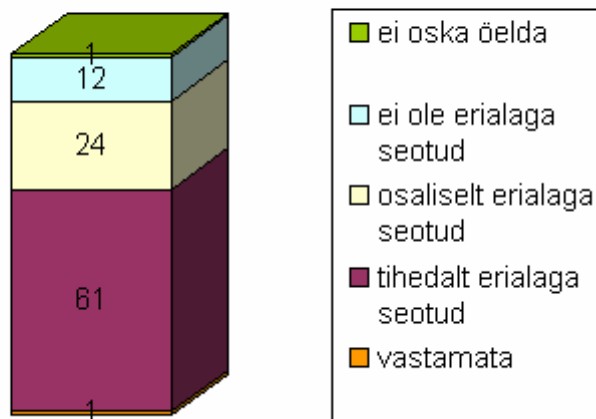
6. Töötamine peale ülikooli lõpetamist

Alljärgnev analüüs puudutab neid vastajaid, kes peale ülikooli lõpetamist töötasid või õppisid ja töötasid. Kokku oli neid 81% vastanutest. Põhiõppe lõpetanutest oli selliseid vastajaid 555.

6.1 Töö seos õpitud erialaga

Lõpetamisjärgse töö ning hariduse seost on raske hinnata üksnes vastaja ametinimetuse või valdkonna järgi. Seetõttu paluti vastanutel hinnata, kas nende töö on seotud ülikoolis läbitud õppekavaga.

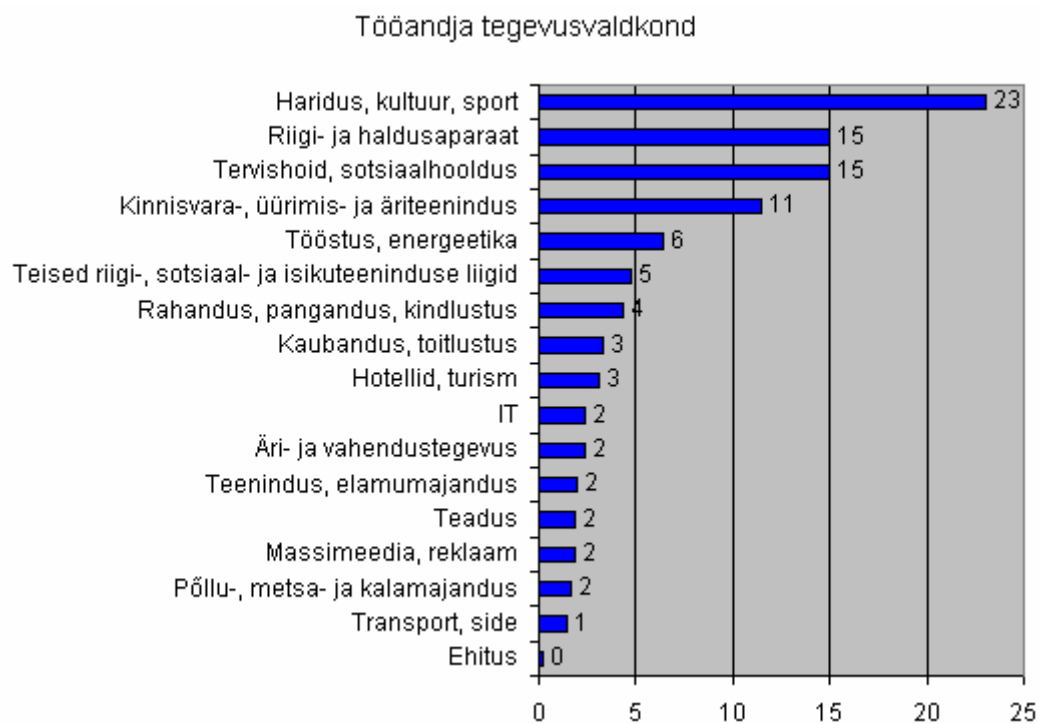
Hariduse seos praeguse tööga % (põhiõpe)

Joonis 5. Töö seos õpitud erialaga (põhiõpe).

Oma põhitööd pidasid rohkem kui pooled (61%) tihedalt õpitud erialaga seotuks (joonis 5). Osaliselt ülikooli õppekavaga seotud tööd tegi 24% lõpetanutest ja mitteerialasel tööl oli 12% vastanutest.

6.2 Tööandja valdkond

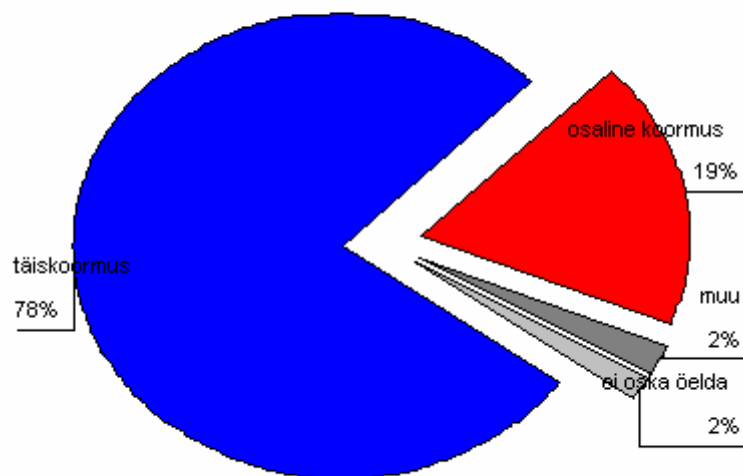
Joonis 6. Tööandja valdkond.

Pooled vastanutest töötavad riigi- või munitsipaalettevõttes (joonis 6). Suuruselt järgmise valdkonna moodustavad eraettevõtetes töötavad lõpetanud. Vastusevariandi "muu" alla on koondunud eraisiku teenistuses töötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad, samuti vastusevariandid nagu tasustatud väljaõpe, sihtasutus ja välisülikooli projektijuht Eestis.

6.3 Töökoormus

Suurem osa lõpetanutest (78%) töötab täiskoormusega. Muu vastusevariandi all toodi välja järgmisi variante: rohkem kui täiskoormus, vastavalt töömahule, vaba graafik (joonis 7).

Töökoormus (põhiõpe)

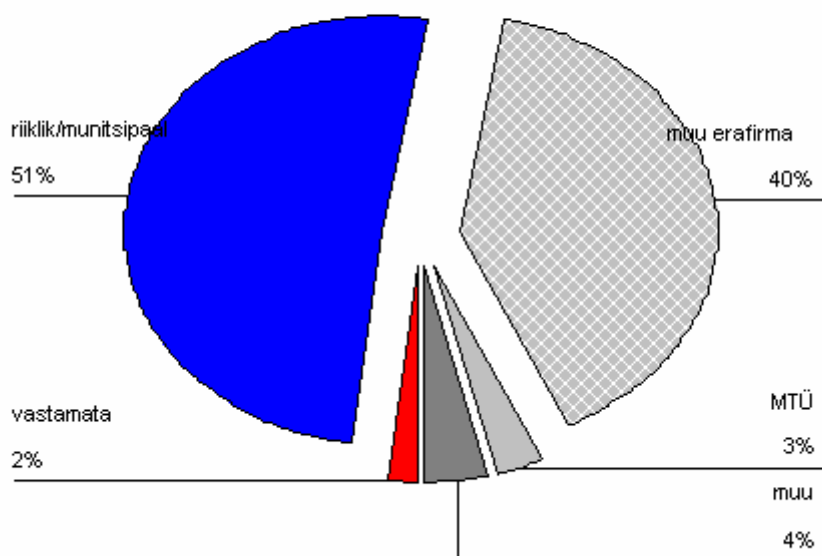

Joonis 7. Töökoormus põhiõppe lõpetanutel.

6.4 Tööandja tegevusvaldkond

23% lõpetanutest töötavad haridus, kulutuuri ja spordi valdkonnas. Suuruselt järgmised valdkonnad, kus lõpetanud töötavad on tervishoid, sotsiaaltöö ning riigi- ja haldusaparaat (joonis 8).

Tööandja valdkond (põhiõpe)

Joonis 8. Tööandjate tegevusvaldkond.

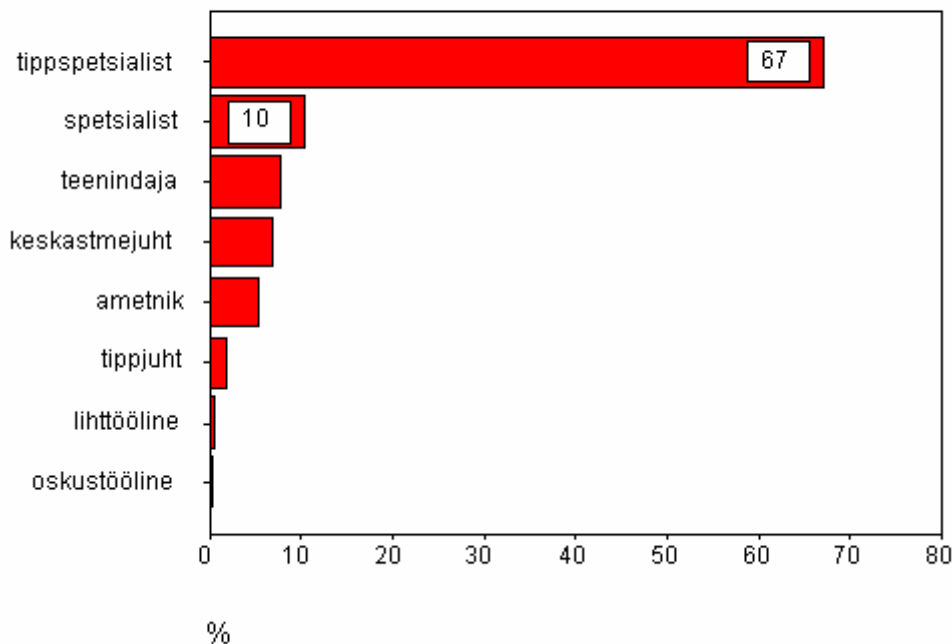
6.5 Ametialane positsioon

Vastajad pidid kirjutama oma ametinimetuse ning iseloomustama mõne sõnaga oma tööülesandeid. Selle alusel kodeeriti ametialane positsioon.

Skaala tugineb ISCO-88 klassifikaatoril. Kuna küsitlustulemuste järgi kõige suurema valdkonna moodustavad tippspetsialistid, siis siinkohal pikem kirjeldus antud valdkonnast ning sellele vastavast haridustasemest. Tippspetsialistide valdkond sisaldab ameteid, mis eeldavad kõrgemal tasemel erialaseid teadmisi, oskusi ja vilumusi mingis tegevusvaldkonnas näiteks loodus-, sotsiaal- või tehnikateaduste alal. Peamised tööülesanded on olemasolevate teadmiste laiendamine ja probleemide lahendamine, rakendades teaduslikke teooriaid ja mõisteid, olemasolevate teadmiste süstematiseerimine, edasiarendamine ja õpetamine; olemasolevate tippteadmiste rakendamine praktikasse. Enamik selle pearühma ameteid eeldab ISCO neljandale kvalifikatsioonitasemele vastavat väljaõpet. Sellesse pearühma kuuluvad nt insenerid, arstid, õppejõud, õpetajad, advokaadid, teadurid, psühholoogid, filoloogid jne.

Lõpetanute ametialane positsioon

(põhiõpe)

[3]

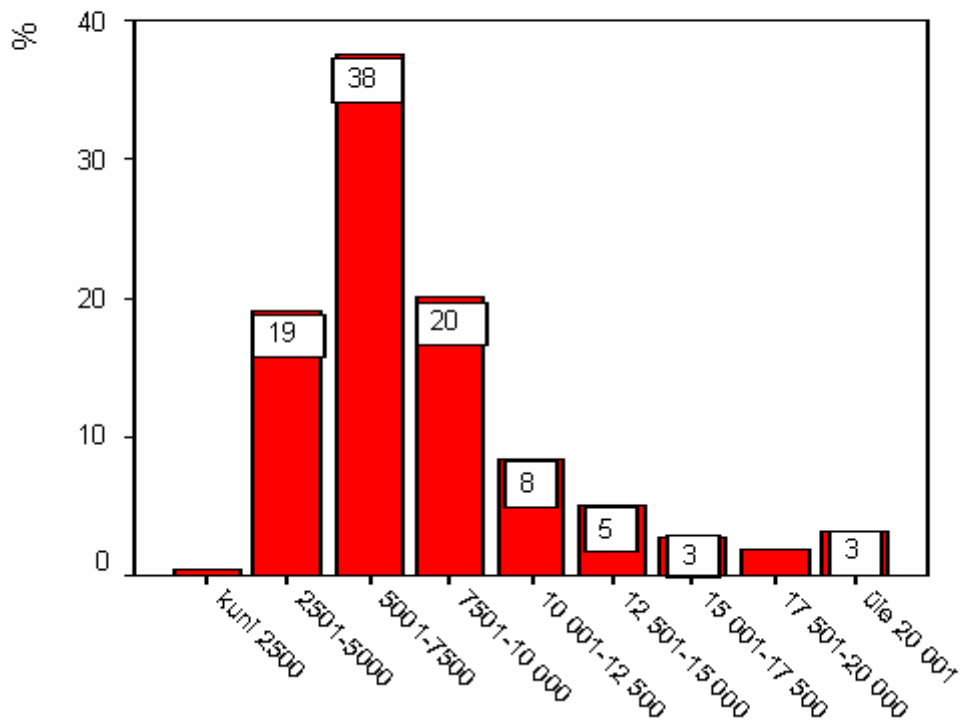
Joonis 9. Lõpetanute ametialane positsioon.

Suurem osa (67%) lõpetanutest alustab tööd tippspetsialistidena. Kui arvestada kokku tippjuhid ja keskastmejuhid, siis juhtival ametikohal töötab ligi 10% lõpetanutest. Mõned üksikud leiavad rakendust ka liht- või oskustöölisena (joonis 9).

6.6 Lõpetanute palgad

Palk täiskoormusega töötavatel lõpetanutel

(põhiõpe)

Joonis 10. Täiskoormusega töötavate põhiõppe lõpetanute ühe kuu brutopalk.

Vastajatel paluti valida palgavahemik, kuhu kuulub nende ühe kuu brutopalk. Küsitluse läbiviimise ajal 2004. aasta IV kvartalis oli ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide täis- ja osalise tööajaga töötajate keskmine brutopalk kuus 7704 krooni (www.stat.ee).

6.7 Lõpetanute töö asukoht

Tartu Ülikooli 2004. aasta diplomi-, bakalaureuse-, magistriõppe ning õpetajakoolituse lõpetanutest lähevad küsitlustulemuste kohaselt ligi pooled tööle Tallinnasse (piirkonnana on tabelis toodud Harjumaa) ning sama palju on neid, kes jäävad Tartusse ja Tartumaale. Välismaale läks tööle 28 inimest ehk ligi 3% vastanutest (tabel 4).

Tööandja asukoht (maakond)

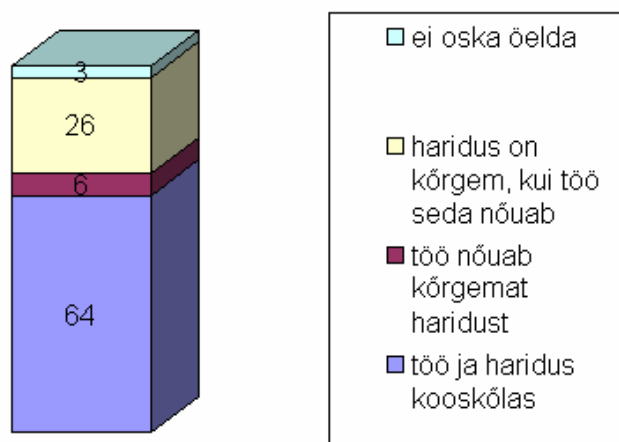
	ARV	%
Harjumaa	271	28
Ida-Virumaa	34	4
Jõgevamaa	8	1
Järvamaa	8	1
Lääne-Virumaa	16	2
Läänemaa	8	1
Põlvamaa	8	1
Pärnumaa	27	3
Raplamaa	3	0
Saaremaa	6	1
Tartumaa	277	29
Valgamaa	5	1
Viljandimaa	12	1
Võrumaa	10	1
välismaa	28	3
vastamata	231	24
Kokku	954	100

Tabel 4. Töötamise piirkond

Välisriikidena nimetati Belgiat, Saksamaad (2 korda), Hispaaniat, Iirimaad (2), Inglismaad (2), Läti (2) Egiptust, Soomet (2), Hollandit, Taanit, Prantsusmaad, Rootsit, USA-d.

6.8 Omandatud hariduse/kvalifikatsiooni vastavus tööle

Vastajatel paluti hinnata tööd, mida nad küsitluse ajal tegid. Valida oli võimalik järgmiste variantide vahel: töö ja haridus on kooskõlas, töö nõuab kõrgemat haridustaset; teie haridustase on kõrgem kui töö seda nõuab.

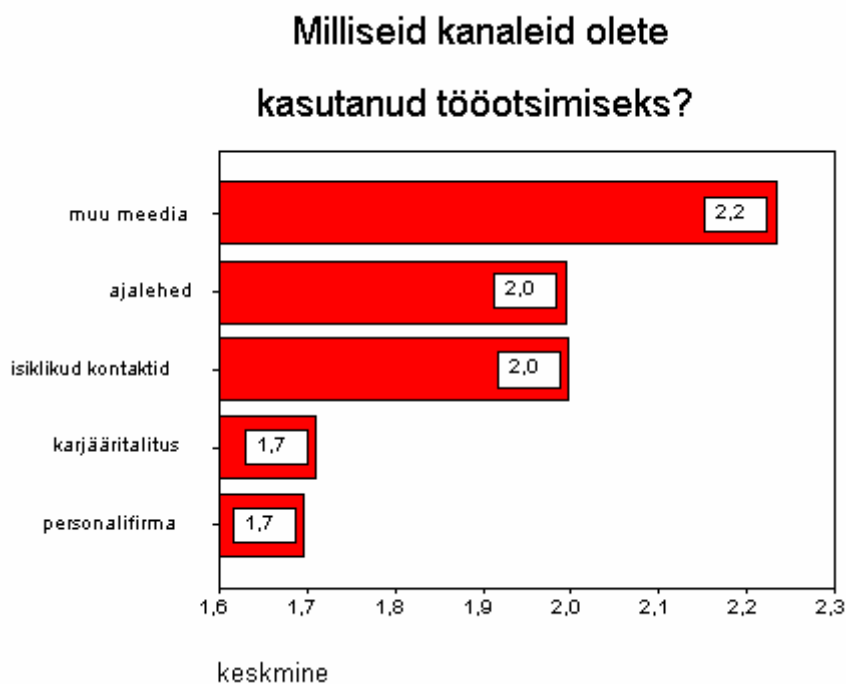
Töö vastavus haridusele % (põhiõpe)**Joonis 11.** Töö vastavus praegusele põhitööle.

Põhiõppe vastajad leiavad enamasti, et nende haridus on kooskõlas tehtava tööga. 26% leidis, et haridus on kõrgem kui töö seda nõuab. Arvestades, et tegemist on paljude jaoks esimese täisajaga töökohaga, on selline hinnang ka realistlik. Ainult 6% leidis, et töö nõuaks kõrgemat haridustaset kui neil hetkel on omandatud (joonis 11).

6.9 Tööotsimise meetodid ning praeguse töö saamist mõjutavad faktorid

Esmakordselt uuriti, milliseid kanaleid kasutatakse tööotsingul. Etteantud kanalite kasutamist sai hinnata kolmepallilisel skaalal (sageli, mõnikord, pole kasutanud). Kõige rohkem kasutust leiab Internet ning infostendid, peale seda on olulisteks infoallikateks ajalehed ning tuttavad. Personalifirmad ning karjääriatalitus on kõige vähem kasutatavad. Siinjuures tuleb aga märkida, et karjääriatalitus vahendabki oma pakkumisi enamasti infostendide ning Interneti vahendusel.

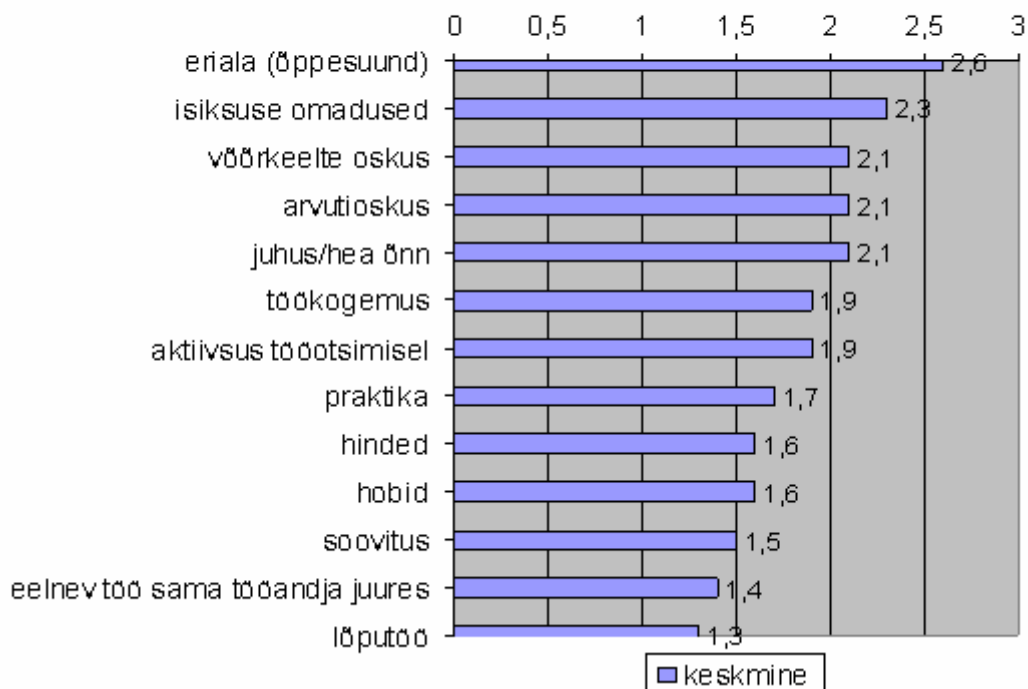
Muude kanalitena toodi päris palju välja inimeste enda aktiivsust tööandja poole pöördumisel, suunatud pakkumisi vastajatele, praktika vahendusel saadud tööpakkumist. Mitmel korral toodi esile CV-Online ning CVkeskust (joonis 12).

Joonis 12. Tööotsimise kanalid. [4]

Vastajad pidid hindama kolmepallilisel skaalal (väga oluliselt, mõnevõrra, vähe) erinevate tegurite mõju oma praeguse töökoha saamisele. Kõige rohkem mõjutas töö saamist vastanute arvates eriala (õppesuund), seejärel isiksuseomadused (see arvamus kattub ka tööandjate arvamusega vt. <http://www.ut.ee/career/Tooandjatekysitus2003.pdf>). Küllaltki oluliseks teguriks hinnati vastanute poolt võõrkeelte ja arvutioskust (joonis 12).

Praeguse töö saamist mõjutavad tegurid

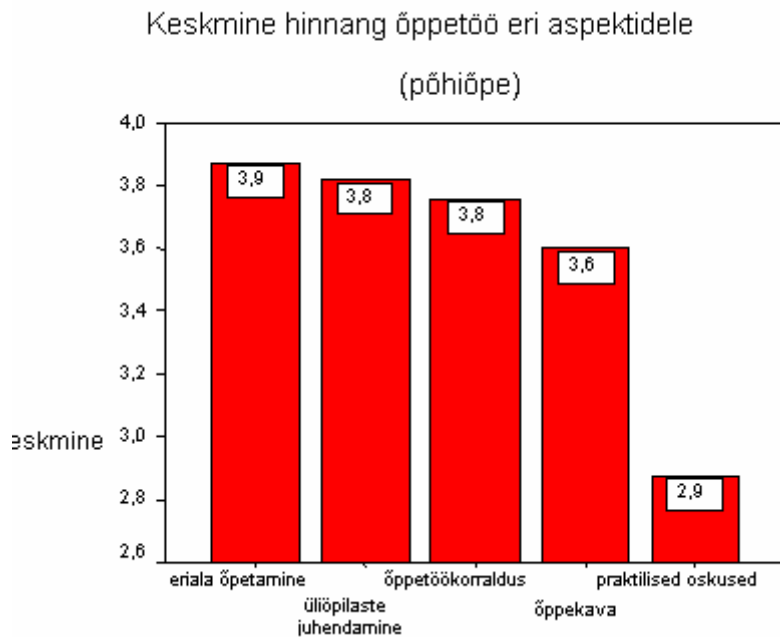
Joonis 13. Praeguse töö saamist mõjutavad tegurid. [5]

Lisaks mõjutasid vastajate arvates töö saamist veel järgnevad asjaolud: eelnev koostöö sama tööandjaga; käteosavus; välimus; hea enesetuvustus ja müük; tööturu olukord s.t nõudlus teatud valdkonna spetsialistide järele; juhtimisskeemide tundmine; jumala abi;

kõrgem haridus - magistrantuuris olemine ja õpetajakoolituse lõpetamine; palgasoov; praktika sama tööandja juures; sobiv kõrvaleriala; suhtlemisoskus; tahe; TÜ maine ja majandusteaduskonna maine; varasem töö samal alal; varem omandatud tollialane haridus.

7. Lõpetanute hinnangud õppetööle

7.1 Hinnangud õppetöö erinevatele aspektidele

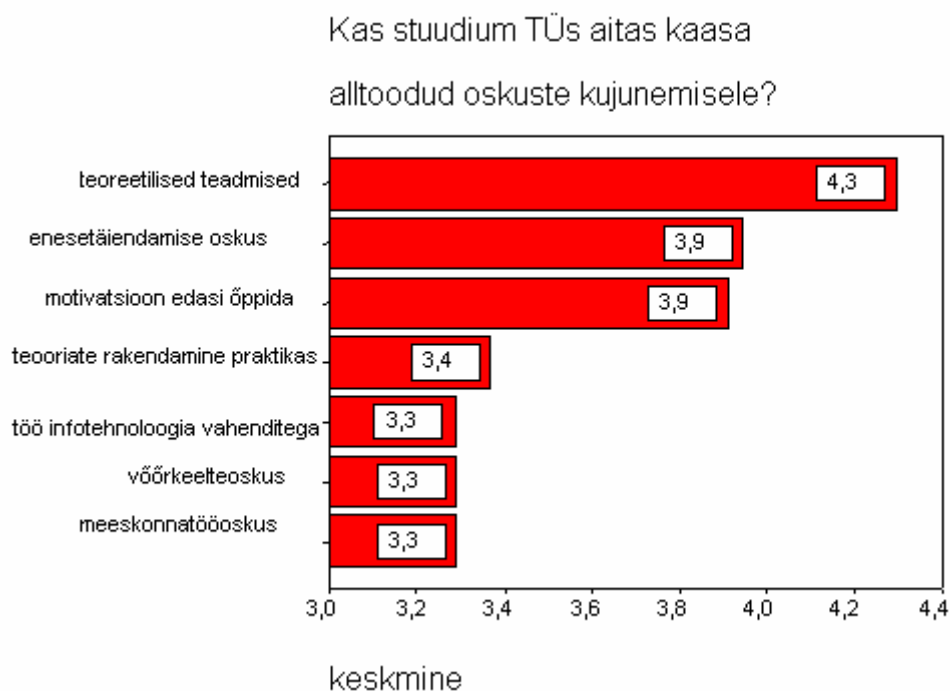
Joonis 14. Hinnang õppetöö eri aspektidele (põhiõpe). [6]

Lõpetanutel paluti anda hinnang järgmiste valdkondade kohta: õppetöökorraldus, õppekava (ülesehitus, õppeainete valikuvõimalused), eriala õpetamise tase, praktiliste oskuste andmine (mida läheb tööle asudes vaja), juhendamine (lõputöö, seminaritööde jms.). Vastamiseks oli ette antud viie-palline skaala, kus "viis" vastas hinnangule "väga hea" ja "üks" hinnangule "kesine".

Kõrgelt hinnatakse eriala õpetamise taset, pisut madalama hinnangu pälvis õppekava (ülesehitus, õppeainete valikuvõimalused) ja üliõpilaste seminari ning lõputööde juhendamine. Kõige madalam hinnang (keskmine) anti praktiliste oskuste õpetamisele (joonis 14).

7.2 Stuudiumi mõju oskuste ja võimete (pädevuste) kujunemisele

Vastanutel paluti oma praegusele elu- ja töökogemusele tuginedes anda hinnang, kuidas aitasid õpingud kaasa tööks vajaminevate oskuste ja võimete kujunemisele. Selleks hindasid vastajad stuudiumi mõju 5-pallisel skaalal (väga oluliselt 5 ning vähe 1) järgmiste valdkondade kujunemisele: eneseväljendusoskust (suuline, kirjalik); oskust töötada infotehnoloogia vahenditega; iseseisva enesetäiendamise oskust; motivatsiooni edasi õppida; erialaseid teoreetilisi teadmisi, oskust teoreetilisi teadmisi praktikasse rakendada, meeskonnatööoskust; võõrkeelte oskust.

Joonis 15. Studiumi mõju tööks vajalike oskuste ja võimete kujunemisele. [7]

Oodatavalt on studium kõige enam mõjutanud teoreetiliste teadmiste omandamist (keskmine 4,3), samuti mõjutasid õpingud oluliselt enesetäiendamise oskuse arenemist ning motivatsiooni edasi õppida (3,9). Keskpärase mõju oli studiumil võõrkeelte-, meeskonnatööoskusele ja oskusele töötada infotehnoloogia vahenditega (joonis 15).

8. Arvamustekstide kvalitatiivne analüüs

2004 a. küsitluses osalenutest avaldas ankeedis arvamust 182 lõpetanut. Arvamused kajastuvad teemagrupidena uurimuse.

Arvamust avaldati mitmetes erinevates valdkondades: TÜ haridus üldisemalt, hariduse tase ja õppekorraldus erinevates osakondades, praktiliste kogemuste vajalikkus ning puudus praktikast, hinnangud õppejõududele, töötamine ja töö leidmine, edasiõppimine, ankeet ja küsitluse korraldus jm.

Tunnustati TÜs omandatud haridust ja leiti, et selle lõpetanud on konkurentsivõimelised ("Tahan öelda aitähh, aastad ülikoolis olid parimad!!" [8], "haridus on andnud erialase baasmõtlemise ja analüüsivõime", "ülikool arendab enesedistsipliini, õpetab prioriteete paika panema", "TÜ-st saadud teadmised käsikäs enda initsiatiiviga on igati konkurentsivõimelised Eesti tööturul. Olen õpingutest saaduga rahul") Toodi esile ja väärtustati välismaal õppimise kogemusi. Mõnevõrra vähem võrreldes eelmise aastaga kommenteeriti 3+2 õppesüsteemi rakendumisest tulenevaid muutusi.

Kõige rohkem arvamusi ja kommentaare oli suurema praktikavajaduse ja praktiliste kogemuste omandamise teemal, seda mitmete erinevate erialade ja teaduskondade lõikes ("Lisaks heale teoreetilisele küljele peaks pöörama tähelepanu ka eriala praktilisele poolele.", "Arstiteaduskonnas praktikat saab liiga vähe!!! Internatuuri ära kaotamine oli väga vale samm minu meelest.", "Võiks ülikoolis rakendada rohkem praktiliste oskuste õpetamist. Ülikooli lõpetamise järel teatakse küll hästi teooriat, kuid praktiliste oskuste tase on madal.

Samas hindavad ja nõuavad tööandjad praktilisi oskusi. Ülikoolil võiks olla ka rohkem koostööpartnereid, kes meelsasti tudengeid tööle/praktikale võtaksid.", "TÜ annab küll head teoreetilised teadmised, kuid üliõpilased, kes õpivad õpetajaks, peaksid rohkem praktikat saama. Mina sain küll piisavalt, kuid praegused üliõpilased ei saa nii palju").

Hinnanguid anti ka konkreetsemalt oma eriala, õppe sisu ja õppemeetodite kohta. Peamiselt kiideti ja toodi esile õppekavade ning -meetoditega seotud probleeme. ("Grupitöö osakaal võiks olla ka pisut suurem. Küll aga annab TÜ väga hea teoreetilise baasi reaalsainetes, millega on igal pool võimalik hästi hakkama saada") Avaldati soovi enamateks keeleõppevõimalusteks ning peeti oluliseks õppimiskogemusi välismaal. Õppekorralduse kohta anti nii positiivseid kui negatiivseid kommentaare ("Samuti on siin hea eksamitööde parandamise korraldus, mis toimib kiiresti. Õppejõud võiksid konsultatsioonideks paremini kättesaadavamad olla").

Nagu varasematelgi aastatel, avaldati õppejõududele nii tunnustust kui kriitikat, samuti kirjeldati ootusi ("Teoreetiliste ainete puhul võiks lektorid rohkem loengumaterjale koostada ja loengud seminaridega asendada, mis nõuaks üliõpilastelt aktiivsemat osalemist ja rohkem iseseisvat tööd, loomulikult nõuab see lektorilt ka professionaalsemat lähenemist.", "Õppejõud olid reeglina (eranditega) vastutulelikud, positiivsed ja tulemustele orienteeritud") Kriitikat õppejõudude suunas laekus sel aastal ennekõike mitmelt majandusteaduskonna lõpetanult. Mitmed lõpetanud on loetlenud nimeliselt õppejõude, kelle loenguid ja õpetamist nad õpingute järel väga positiivselt hindavad.

Hulganisti avaldati arvamust töötamise ja töö leidmise kogemuste kohta. Lõpetanud kirjeldasid, millises vormis nad õpingute ajal töötasid ("alalist, töölepinguga kohta ei olnud, osalesin erinevates projektides, milledest mõnes sai stippi või töötasu. projektid olid seoses õpitavaga"), kas erialast tööd oli lihtne või keeruline leida, töö leidmise seost õpingutega jm.

Mõned vastanutest leidsid, et küsimuses nr. 20 nimetatud tööandjate poolt hinnatud oskused olid neil juba enne ülikooli tulekut olemas.

Viidati ka sotsiaalsete garantiide vajalikkusele.

("Hea oleks, kui tudengitele, kes kasvatavad lapsi õpingute kõrvalt ja samas omavad häid õpitulemusi, pakutakse stipendiumivõimalusi.", "Väga tobe on see, et oodatakse et tudeng käib kooli kõrvalt ka tööl, et kuidagi oma elamise, söögi ja riiete eest maksta.")

Ootuspäraselt kommenteeriti ankeedi ülesehitust ja küsitluse korraldust ja anti lisaseletusi eelnevalt küsimustikus vastatu kohta.

Oli toredaid tänusõnu, tervitusi ja tunnustavaid kommentaare, mis väljendasid heameelt Tartu Ülikoolis õppimise üle ning isiklike kogemusi kajastavaid arvamusi.

9. Kokkuvõte

2004. aasta lõpus läbiviidud küsitlus näitab, millega ülikooli lõpetanud tegelevad ning kuidas nad vaatavad tagasi oma õpingutele peale mõningast töö- ja elukogemust.

Suurim muutus võrreldes eelmiste aastate küsitlustulemustega on toimunud töötuse vähenemises - ulatudes küsitlustulemuste kohaselt 1,4% vastajatest. Võrdluseks eelmisel aastal oli töötuid 5% vastanutest. Tööturuameti kokkuvõttest ilmneb, et töötuna registreeris

ennast 1,2% lõpetajatest [9]. Muu tegevuse all esines esmakordselt peale ülikooli lõpetamist reisimine. Euroopa ülikoolide lõpetajate hulgas on lõpetamisjärgne maailmaavastamine ning reisimine üsna levinud.

Väike kasvutendents ilmneb ka välismaale õppima- ning töölesuundujate hulgas (õppima läks 4% ning tööle 3% lõpetanutest). See kontingent võib olla tõenäoliselt suuremgi, sest vastavalt postiküsitluse metoodikale on meil kasutada lõpetanute Eesti postiaadressid ning ankeedid jõuavad nendeni tavaliselt koduste abil.

Tartu Ülikooli lõpetanud töötavad enamasti haridus- või tervishoiuvaldkonnas, samuti leitakse rakendust riigi- ja haldusaparaadis. Arvestades ülikooli õppekavade struktuuri on selline jaotus ka ootuspärane. Värske lõpetanu palgatase jääb rohkem kui pooltel juhtudel alla 2004. aasta IV kvartali keskmisele palgale, kuid alla 5000 kroonise palga saajaid on siiski suhteliselt vähe. Palga puhul on oluline märkida, et enamasti on tegemist tööturule sisenejatega ning ka tööstaaž on vastajatel suhteliselt lühike. Vastajate hinnangul on töö ja haridus enamasti omavahel seotud (61%-l juhtudest tihedalt seotud), rohkem kui pooltel juhtudel vastab see ka kvalifikatsioonile ehk läbitud haridustasemele.

Töö saamisele avaldavad vastanute arvates mõju erinevad faktorid, neid olulisuse järgi ritta pannes ilmneb pingerida, milles esimesel kohal on eriala (õppesuund) ning teisel kohal isiksuseomadused, järgnevad arvuti- ja inglise keele oskus ning hea õnn. Eriala õpetamise tase pälvis teiste õppetööga seotud aspektidega võrreldes ka kõige kõrgema hinnangu.

1 Vastanuid on tabelis vähem, kui kokku laekunud vastuseid, sest mõningatel juhtudel oli märkimata vastaja sugu või siis õppeaste

2 Protsent on arvatatud õppeastmete lõikes ja kirjeldab eraldi mõlema küsimuse vastuseid

3 Ametite klassifikaator Sotsiaalministeerium, 1999

4 mida suurem on keskmine väärtus, seda parem on hinnang

5 mida suurem on keskmine väärtus, seda parem on hinnang

6 mida suurem on keskmine väärtus, seda parem on hinnang

7 mida suurem on keskmine väärtus, seda parem on hinnang

8 Siin ja edaspidi ei ole vastajate kirjaviisi muudetud.

9 Protsent on arvatatud päevase õppe lõpetanute järgi. Kui tabel kajastab aga ka avatud ülikooli, siis peaks protsent veelgi väiksemaks osutama.